

EDUSKUNNAN VASTAUS 204/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi aikuiskoulutustuesta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi aikuiskoulutustuesta annetun lain muuttamisesta (HE 152/2009 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2012 loppuun mennessä selvityksen aikuiskoulutuslain toimivuudesta ja sen tavoitteiden toteutumisesta sekä aikuis-koulutustukea saavien määrästä.

Valiokuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 10/2009 vp).

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

aikuiskoulutustuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä joulukuuta 2000 aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) 8—10 ja 15 §, sellaisena kuin niistä on 15 § osaksi laissa 355/2004,
muutetaan 2, 3, 5—7 ja 11 §, 12 §:n 1 ja 3 momentti, 14 §, 17 §:n 1 momentti, 18 §, 19 §:n 1—3 momentti sekä 20 §,
sellaisina kuin niistä ovat 7 § laissa 1253/2006 ja 12 §:n 1 momentti laissa 1152/2003, sekä
lisätään lakiin uusi 5 a, 12 a ja 17 a § ja 30 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

Etuudet

Etuutena myönnetään tässä laissa säädetyin edellytyksin aikuiskoulutustukea korvaukseksi opiskelun aikaisesta ansionmenetyksestä. Lisäksi voidaan myöntää opintotukilain (65/1994) mukainen opintolainan valtioneuvoston päätös.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *palkansaajalla* työsuhteessa, virkasuhteessa tai muussa vastaavassa palvelussuhteessa olevaa henkilöä;

2) *yrittäjällä* henkilöä, joka päätointaan varten on yrittäjän eläkelain (1272/2006) tai maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) mukaisesti velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen; sekä

3) *tukikaudella* aikuiskoulutustuella tuettavaa koulutusaikaa.

5 §

Palkansaajan aikuiskoulutustuen myöntämisen edellytykset

Palkansaajan aikuiskoulutustuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) henkilöllä on 7 §:n mukaista työssäoloaikaa tukikauden alkamiseen mennessä vähintään kahdeksan vuotta;

2) päätoiminen palvelussuhde samaan työnantajaan on tukikauden alkamiseen mennessä kestänyt yhdessä tai useammassa jaksossa vähintään vuoden;

3) henkilö on opintovapaalaisa (273/1979) tarkoitetulla opintovapaalla tai vastaavalla työnantajan kanssa muuten sovitulla vapaalla koulutuksen perusteella; ja

4) työstä poissaolo 6 §:n mukaisen koulutuksen johdosta kestää yhtäjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta tai aikuiskoulutustukea haetaan 12 a §:n mukaisesti soviteltuna.

Henkilö ei menetä oikeuttaan palkansaajan aikuiskoulutustukeen, jos hänen työsuhteensa irtisanotaan tukikauden alkamisen jälkeen hänestä itsestään riippumattomista syistä.

5 a §

Yrittäjän aikuiskoulutustuen myöntämisen edellytykset

Yrittäjän aikuiskoulutustuen myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) yrittäjällä on 7 §:n mukaista työssäoloaikaa tukikauden alkamiseen mennessä vähintään kahdeksan vuotta;

2) yrittäjä on välittömästi ennen tukikauden alkamista toiminut vähintään vuoden 3 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä;

3) opiskelu 6 §:n mukaisessa koulutuksessa kestää yhdenjaksoisesti vähintään kaksi kuukautta tai, jos koulutus ei ole yhdenjaksoista, se kestää useammassa jaksossa yhteensä vähintään 43 päivää; ja

4) yrittäjän tukikauden aikaiset yritystoiminnan ansiot ovat vähentyneet vähintään kolmasosalla verrattuna viimeiseen ennen opiskelun alkua toimitettuun verotukseen.

Yrittäjällä ei ole oikeutta saada aikuiskoulutustukea, jos hänen tukikauden aikaiset muut kuin yritystoiminnasta saadut ansiotulonsa ylittävät kolme neljäsosaa yrittäjälle maksetun aikuiskoulutustuen määrästä.

Ansiotulojen aleneminen arvioidaan jälkikäteen yrittäjän verotustietojen perusteella. Ansiotuloina pidetään niitä tuloja, joita tuloverolaissa (1535/1992) ei ole määritelty pääomatuloiksi.

6 §

Aikuiskoulutustukeen oikeuttava koulutus

Aikuiskoulutustukea voidaan myöntää päätoimisesti opiskelevalle henkilölle, joka osallistuu:

1) sellaiseen opetusministeriön toimialaan kuuluvaan ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998), ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998), ammattikorkeakoululaissa (351/2003) tai yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettuun koulutukseen, joka johtaa ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistoissa tai ammattikorkeakouluissa suoritettavaan tutkintoon, edellä tarkoitettujen tutkintojen osien suorittamiseen taikka on edellä sanottujen lakien mukaista lisä- ja täydennyskoulutusta;

2) sellaiseen vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaiseen koulutukseen, joka on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää;

3) muun ministeriön toimialaan kuuluvaan ammatillisesti suuntautuneeseen koulutukseen;

4) perusopetuslaissa (628/1998) tai lukiolaislaissa (629/1998) tarkoitettuun koulutukseen, jos sen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä; tai

5) 1—3 kohdassa tarkoitettuihin opintoihin ulkomailla.

Kieliopinnot oikeuttavat aikuiskoulutustukseen, jos ne ovat 1 momentissa tarkoitettulla tavalla järjestettyjä ja kehittävät tai täydentävät hakijan ammattitaitoa.

Aikuiskoulutustukea voidaan myöntää myös 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja opintoja vastaviin opintoihin Ahvenanmaalla.

11 §

Aikuiskoulutustuen saamisen rajoitukset

Aikuiskoulutustukea ei myönnetä sille, joka:

1) saa kansaneläkelain (568/2007) tai työntekijän eläkelain 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelätkien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä;

2) saa täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa eläkettä tai kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä;

3) saa työntekijän eläkelain voimaanpanolain (396/2006) 28 §:ssä tarkoitettua työttömyyseläkettä taikka vastaavaa kansaneläkelain mukaista eläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/1982) mukaista eläkettä;

4) saa maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea;

5) saa samaan koulutukseen Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai työeläkelätkien mukaista kuntoutusrahaa taikka saa täyttä ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla taikka sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella;

6) saa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta;

7) suorittaa varusmies- tai siviilipalvelusta;

8) suorittaa vankeusrangaistusta ja opiskelee rangaistuslaitoksessa;

9) saa vieraan valtion opintotukea, jota myönnetään maassa pysyvästi asuvalle;

10) saa vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta;

11) saa opintotukilain mukaista opintorahaa tai asumislisää;

12) saa sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa;

7 §

Työssäoloajan laskenta

Työssäoloaika lasketaan työntekijän eläkelain (395/2006) 3 §:ssä tarkoitettujen työeläkelätkien alaisten ansioiden perusteella.

Työssäolokuukausien lukumäärä saadaan jakamalla kunkin kalenterivuoden ansiot euroina luvulla 940. Kalenterivuosi kohtainen osamäärä pyöristetään alaspäin lähimpään kokonaislukuun, joka voi olla enintään 12. Eri vuosien osamäärät lasketaan yhteen.

Työssäoloaikaa laskettaessa työhön rinnastettavana aikana otetaan lisäksi huomioon sellainen täysi kalenterikuukausi:

1) jolta henkilölle on maksettu sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka erityishoitorahaa;

2) jonka henkilö on ollut lakiin tai työ- tai virkaehtosopimukseen perustuvalla hoitovapaalla taikka suorittanut varusmies- tai siviilipalvelusta; tai

3) jona henkilö on ollut työkyvyttömyyden saaden työntekijän eläkelain 3 §:ssä mainittujen lakien perusteella eläkettä, kuntoutustukea tai tapaturmavakuutuslain (608/1948) mukaista tapaturmaeläkettä.

Työssäoloajasta enintään kaksi vuotta voi olla 3 momentissa tarkoitettua työhön rinnastettavaa aikaa.

13) saa julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista osa-aikalisää;

14) saa valtion virkamieslain (750/1994) 76 §:n mukaista toistuvaa korvausta; tai

15) saa valtion virkamieslain 75 §:ssä ja valtion virkamieslain voimaannpanolain (756/1986) 3 ja 15 §:ssä tarkoitettua lakkautuspalkkaa.

12 §

Aikuiskoulutustuen määrä

Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosa on 22,22 euroa päivältä. Ansio-osa on 45 prosenttia päiväpalkan ja perusosan erotuksesta. Kun palkka kuukaudessa on suurempi kuin 105-kertainen perusosa, ansio-osa on tämän rajan ylittävältä päiväpalkan osalta 20 prosenttia. Aikuiskoulutustuki on enintään 90 prosenttia tuen perusteena olevasta päiväpalkasta, kuitenkin vähintään perusosan suuruinen. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena.

Aikuiskoulutustuen ansio-osan perusteena oleva palkka lasketaan tukikautta edeltäneen työ-, virka- tai muun palvelussuhteen vakiintuneista ansioista yhteensä vuoden ajalta laskettuna hakemuskuukautta edeltäneen kalenterikuukauden lopusta lukien. Muilta osin ansio-osan perusteena olevan palkan määrittämiseen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 6 luvun 4 §:ssä säädetään.

12 a §

Soviteltu aikuiskoulutustuki

Soviteltoon palkansaajan aikuiskoulutustukeen on tässä laissa säädetyn edellytyksin oikeus osa-aikaisesti opiskelevalla henkilöllä, joka saa lakisääteistä etuutta, palkkaa tai muuta työtuloa. Soviteltoon aikuiskoulutustukeen oikeuttavan koulutuksen keston on oltava yhteensä vähintään 43 päivää. Koulutus voi jakautua useampaan jaksoon. Yrittäjällä ei ole oikeutta saada soviteltua aikuiskoulutustukea.

Täyden suojaosan määrä on 127 euroa kuukaudessa. Kuukauden sijasta sovittelujaksona voidaan käyttää myös neljää peräkkäistä kalenteriviikkoa, jolloin suojaosa on vastaava osuus täyden suojaosan määrästä.

Soviteltu aikuiskoulutustuki lasketaan siten, että aikuiskoulutustuki ja 80 prosenttia saadun tulon suojaosan ylittävistä osasta voivat kuukaudessa yhteensä nousta määrään, joka aikuiskoulutustukena olisi muutoin voitu maksaa. Tällöin ei kuitenkaan oteta huomioon niitä eläkkeitä ja sosiaalietuuksia, joita työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:n mukaan ei vähennetä työttömyyspäivärahasta. Aikuiskoulutustuen sovittelussa huomioon otettavaan tuloon sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 4 luvun 4 §:n 1 ja 3 momentissa säädetään.

Jos henkilölle aikuiskoulutustukena kuukaudelta maksettava määrä olisi pienempi kuin 100 euroa, tukea ei makseta, ellei hakija sitä nimenomaisesti vaadi. Jos henkilölle aikuiskoulutustukena kuukaudelta maksettava määrä olisi pienempi kuin aikuiskoulutustuen perusosa, tukea ei makseta.

Muutettaessa 3 momentissa tarkoitettua kuukautta kohti laskettua etuutta päiväetuudeksi tai päinvastoin katsotaan kuukauteen sisältyvän 21,5 päivää.

14 §

Tukikauden kesto

Aikuiskoulutustukea maksetaan enintään 18 kuukauden ajalta. Tähän tukiaikaan on oikeus kerran työuran aikana yhdessä tai useassa osassa.

17 §

Etuutta koskeva päätös

Etuden myöntämisestä, epäämisestä ja takaisinperinnästä on annettava hakijalle kirjallinen päätös. Päätöstä ei anneta, jos etuden tarkistaminen johtuu yksinomaan indeksitarkistuksesta tai muusta vastaavasta lain tai asetuksen nojalla suoraan määräytyvästä perusteesta, ellei hakija

tätä päätöstä erikseen vaadi. Hakijan tulee pyytää päätöstä indeksitarkistuksen perusteella 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tuen määrän tarkistamisesta tiedon. Hakijan katsotaan saaneen muutoksen tiedokseen seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä.

17 a §

Yrittäjän aikuiskoulutustuen myöntäminen

Aikuiskoulutustukeen oikeutetulle yrittäjälle voidaan myöntää aikuiskoulutustukea hakemuksen perusteella, jos 5 a §:n 1 momentin 4 kohdassa mainittu verotus ei ole vielä valmistunut. Valituskelpoinen päätös annetaan ilman erillistä hakemusta, kun verotus on valmistunut.

18 §

Ennakkopäätös

Koulutuksen määrittelystä 6 §:n mukaiseksi aikuiskoulutustukeen oikeuttavaksi koulutukseksi ja aikuiskoulutustuen myöntämisen edellytyksenä olevan 5 ja 5 a §:n mukaisen työssäoloajan täyttymisestä on henkilön pyynnöstä annettava sitova ennakkopäätös jo ennen koulutuksen alkamista henkilön tultua hyväksytyksi koulutukseen.

19 §

Aikuiskoulutustuen maksaminen

Jos aikuiskoulutustuen maksamisen peruste on 5 §:n mukainen työstä poissaolo tai 5 a §:n mukainen opiskelu, aikuiskoulutustukea maksetaan 16 §:ssä tarkoitetun hakemuksen ja sen perusteella annetun päätöksen mukaisesti ilman jälkikäteen tehtyä erillistä hakemusta. Henkilön tulee tuen maksamista varten toimittaa rahastolle selvitys 5 §:ssä tarkoitetusta työsuhteesta ja opintovapaasta tai muusta palkattomasta vapaasta opiskelun perusteella. Aikuiskoulutustuki

myönnetään aikaisintaan hakemuksen saapumiskuukautta edeltävän kuukauden alusta.

Jos aikuiskoulutustuen maksamisen peruste on 12 a §:n mukainen osa-aikainen opiskelu, aikuiskoulutustukea maksetaan jälkikäteen tehdyn erillisen hakemuksen perusteella. Hakemukseen on liitettävä selvitys 5 §:ssä tarkoitetusta työsuhteesta, opintovapaasta tai muusta palkattomasta vapaasta opiskelun perusteella sekä 12 a §:ssä tarkoitetuista opiskelun aikaisista ansioista. Maksamista koskeva hakemus on tehtävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua 12 a §:ssä tarkoitetun sovittelujakson päättymisestä.

Aikuiskoulutustuki maksetaan enintään viideltä päivästä kalenteriviikossa. Aikuiskoulutustukea maksettaessa katsotaan täyteen kalenterikuukauteen sisältyvän 21,5 tukipäivää.

20 §

Aikuiskoulutustuen maksamisen lakkauttaminen ja keskeyttäminen

Aikuiskoulutustuen maksaminen lakkautetaan siitä päivästä lukien, jona henkilö on keskeyttänyt koulutuksen tai koulutus on päätetty keskeyttää. Tuen maksaminen yrittäjälle keskeytetään lisäksi, jos tämän tulot ylittävät 5 a §:ssä säädetyn määrän. Jos on muutoin perusteltua syytä olettaa, että aikuiskoulutustuki olisi lakkautettava tai keskeytettävä, voidaan sen maksaminen keskeyttää, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu. Tuen maksaminen voidaan keskeyttää myös henkilön pyynnöstä.

30 §

Rahoitus

Jos aikuiskoulutustuki maksetaan 12 a §:n mukaisesti soviteltuna, valtion varoista maksetaan se määrä, joka vastaa perusosan suhteellista

ta osuutta kustakin täydestä 12 §:n mukaan määräytyvästä aikuiskoulutustuesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2010.

Aikuiskoulutustuki myönnetään tämän lain mukaisin ehdoin 1 päivästä elokuuta 2010 lukien.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan lain perusteella myönnetyn aikuiskoulutustuen määrä muutetaan ilman hakemusta tämän lain mukaiseksi 1 päivästä elokuuta 2010 tai tämän jälkeen tarkastelujakson päätyttyä, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua.

Tuen perusteena olevan palkan määrittelyä ei muuteta ennen tukikauden loppumista. Jos tuki tämän lain mukaan määriteltynä laskisi, voidaan tuki maksaa tukikauden loppuun asti tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta lakia soveltaen.

Tämän lain 14 §:n mukaista tukiaikaa määrittäessä otetaan huomioon myös tämän lain voi-

maan tullessa voimassa olevan lain mukaisesti käytetty aikuiskoulutustukiaika.

Laskettaessa työssäoloaikaa tämän lain voimaantuloa edeltävältä ajalta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olevia säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan lain 15 §:n mukaista takaisinperintää aikuiskoulutustuen etukäteiskäytön perusteella ei suoriteta tämän lain tultua voimaan.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan lain 7 ja 14 §:n perusteella aikuiskoulutustukeen 5—8 vuoden työssäoloajan perusteella oikeutetut henkilöt säilyttävät oikeutensa aikuiskoulutustukeen tämän lain tultua voimaan.

Aikuiskoulutustuen perusosan määrää korotetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Edellä 12 §:n 1 momentissa mainittu perusosan määrä vastaa sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2001 tammikuussa maksettujen kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 2009
